

Ochrana osobnosti I

Ústavní základ osobnostních práv tvoří Listina základních práv a svobod zejména čl. 6 (právo na život) a 7 (ochrana soukromí, ochrana tělesné integrity) a konkrétně čl. 10.

Čl.10

(1) Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

(2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.

(3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Právní úprava ochrany osobnosti v občanském zákoníku je obsažena v §§ 11 a násl.

Jde o ochranu ryze osobnostních práv, nazývaných též **všeobecnými osobnostními právy**, a tato úprava se týká pouze **fyzických osob**. Ochrana je poskytována fyzickým osobám bez ohledu na to, zda mají způsobilost k právním úkonům.

Ochrana **právníckým osobám** poskytuje § 19b odst. 2 a 3 ObčZ a obchodní zákoník v §§ 8 a násl. (ochrana firmy) a §§ 44 a násl. (ochrana proti nekalé soutěži).

Rozsah ochrany osobnosti (§ 11)

1) Nepřímý předmět tzv. osobnostních práv je upraven v § 11 odst. 1:

Život a zdraví, občanská čest, lidská důstojnost, soukromí, jméno a projevy osobní povahy.

Jde o příkladný (demonstrativní) výčet, takže nejsou vyloučeny z občanskoprávní ochrany ani další statky spadající pod pojem osobnost fyzické osoby.

Výčet „*aspektů lidské osobnosti*“ je však taxativní v některých dalších ustanovení ObčZ (§ 12 odst. 2 a 3).

Nepřímé předměty osobnostních práv doplňují výčet nepřímých předmětů majetkových občanskoprávních vztahů upravený v § 118 odst. 1 ObčZ.

2) Prostředky ochrany osobnostních práv

a) specifické prostředky (§ 13)

Ta osoba, jejíž osobnostní právo bylo neoprávněným zásahem porušeno nebo ohroženo (*pozn. přestože to z textu zákona výslovně [srov. rozdíl oproti § 40 AutZ, § 53 ObchZ] nevyplývá, i zde jde o tzv. ohrožovací delikt*), se může bez ohledu na zavinění původce zejména domáhat:

- zdržení se takových se zásahu a nepokračování v takovém jednání (*negatorní žaloba*),
- odstranění následků neoprávněného zásahu především obnovením původního stavu (*restituční žaloba*),
- poskytnutí přiměřeného zadostiučinění (*satisfakční žaloba*) ve formě

- **nemateriální** (omluva)

- v odůvodněných případech **materiální**, poskytované v penězích (výši určí soud podle § 13 odst. 3).

K promlčení práva na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění viz Osobnostní práva II.

b) **obecné - náhrada škody** (§16, § 420), **vydání bezdůvodného obohacení** (§ 451)

Spočívá - li zásah v tvrzeních difamující povahy, je možné, aby se původce zásahu zprostil své odpovědnosti tím, že prokáže, že jeho tvrzení jsou pravdivá (tzv. **důkaz pravdy**). V určitých případech (týkajících se intimní sféry fyzické osoby) však i pravdivé tvrzení může zakládat odpovědnost za zásah do osobnostních práv.

3) Aktivní legitimace k uplatnění ochrany osobnostních práv

a) **subjekt dotčeného osobnostního práva** à po jeho smrti přísluší toto právo uplatňovat,

b) **manželu, partnerovi** (nikoliv však druhům a družkám) a **dětem** a není-li jich,

c) **rodičům** (§ 15 - postmortální ochrana).

Toto právo uplatňují vyjmenované osoby nikoli jako dědicové, ale jako zvláštní právní nástupci určené přímo zákonem. Znamená to, že i vyděděné dítě (§ 469a ObčZ) se může domáhat postmortální ochrany.

Pokud však došlo k zásahu za života určité osoby, a tato osoba následně zamře, její smrtí osobnostní práva a jim odpovídající nároky zanikají (jde totiž o **práva osobní povahy**). Stejně tak zaniká odpovědností povinnost v případě, že zemře ten, kdo zásah do osobnostních práv vyvolal.